

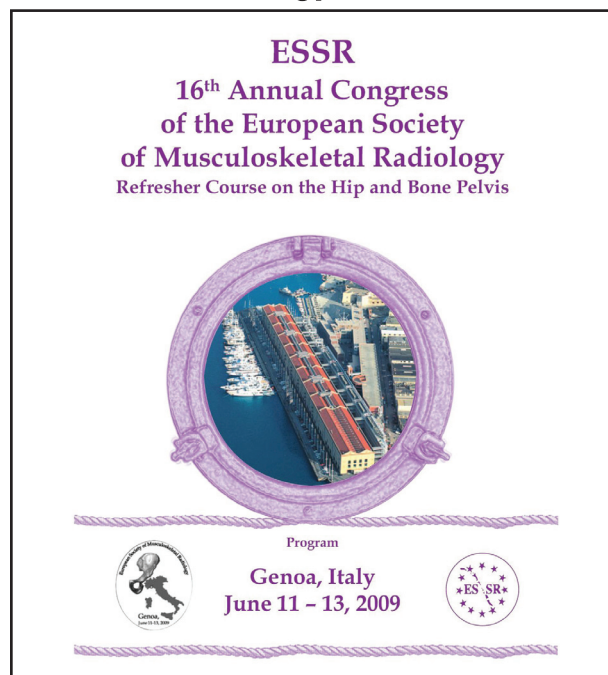
Beszámoló a European Society of MusculoSkeletal Radiology (ESSR) évi kongresszusáról

Genova 2009. június

A csípőízület volt az idei kongresszus főtémája. Genova adott otthont június 11–13-ig a találkozónak. A kongresszus két elnöke az európai mozgásszervi ultrahang diagnosztika doyenjei *Enzo Silvestri* és *Carlo Martinoli*, az ESSR Ultrahang Albizottságának elnöke voltak.

A plenáris előadások mindkét nap a csípőízülettel foglalkoztak. A biomechanikai bevezetőt *Thomas Pope* (Charleston, USA) tartotta igen korszerű megközelítésben. Ezt követte az anatómiai ismeretek és képalkotó összefüggéseik felelevenítése *Maria Isabel Miguel Perez* (Barcelona, Spain) előadásában. A csípőízületi MRI diagnosztika protokolljait és specialitásait *Eva Llopis* (Valencia, Spain) mutatta be. Az MR arthrográfia külön előadásban szerepelt, melyet *Marco Zanetti* (Zurich, Switzerland) különlegesen szép képanyaggal tette nem csak hasznossá, de élvezetessé is. A csípőízületi képalkotó diagnosztika koncepcionális stratégiáját a társaság korábbi elnöke *Apostolos Karantanas* (Heraklion, Greece) dolgozta fel. Ő lesz a 2010-ben Athénben megrendezésre kerülő ISS kongresszus elnöke.

A délelőtti folytatásban elsőként Balatonfüredről és Sopronból sokunk számára ismert *Josef Kramer* (Linz, Austria) a combfej-nekrózis, subchondralis törések és a tranziens osteoporosis összefüggéseit mutatta be. Ezt követően *Radhesh Lalam* (Oswestry, UK) a degeneratív csípőízületi kóreléttani háttérét és a radiológiai eltéréseit tekintette át. A femoroacetabularis impingement szindrómát a kórkép elfogadtatásáért évek óta szívósan és eredményesen küzdő *Suzanne Anderson* (Bern, Switzerland) előadásában tényleg meggyőzően tárta elénk. Ő egyébként az ESSR Tumor Albizottság elnöke. A synovialis betegségek nagy és bonyolult témáját az International

Skeletal Society (ISS) elnöke *Klaus Bohndorf* (Augsburg, Germany) foglalta össze. A csípőízület gyulladásos és szeptikus folyamatait a sacroiliacalis ízület eltéréseinek összefüggésében *Vladimir Jevtic* (Ljubiana, Slovenia) ismertette.

A medence fáradásos törések a 2004-ben rendezett ISS kongresszus elnöke *Wilfred Peh* (Singapore, Singapore) témája volt. Az acetabularis törésekről *Mara Epermane* (Riga, Latvia) tartott előadást. A medencegyűrű töréseinek biomechanikai áttekintését *Antonello Leone* (Rome, Italy) nyújtotta. A combnyaktöréseket és biomechanikai összefüggéseiket *Igor Boric* (Zagreb, Croatia) mutatta be.

A csípőízületi protézisek képalkotó diagnosztikai előadására *Mester Ádámot* kérték fel. Ehhez kapcsolódott *Martina Lohman* (Helsinki, Finland) előadása a komplikációk kimutatásáról.

A teljes test MRI technikájáról és mozgásszervi alkalmazásait *Koenraad Verstraete* (Gent, Belgium) ismertette. Az újabb MR szekvenciák és protokollok keretében a diffusion tensor imaging (DTI) és a spektroszkópia (MRS), valamint spektroszkópiás

Genova kikötője a kongresszusi központtal, amely ennek a kongresszusnak is helyet adott

képalkotás (MRSI) *Monique Reijnierse* (Nijmegen, The Netherlands) témája volt. További MR újdonságokról, mint a felállított helyzetű vizsgálatra is alkalmas berendezésekről *Carlo Masciocchi* (L'Aquila, Italy) és *Mario Maas* (Amsterdam, The Netherlands) tartottak szép bemutatót. *Mario Maas* továbbá a 3T fölötti, ma már 7T in vivo vizsgálatokra is lehetőséget adó legújabb fejlesztésekről mutatott be lélegzetelállító példákat. A Multislice CT (MsCT) mozgásszervi diagnosztika újdonságait *Roberto Caudana* (Mantova, Italy) ismertette. A mozgásszervi ultrahang diagnosztika technikai fejlődéséről *Philippe Peetrans* (Brussels, Belgium) számolt be. Az „image fusion” (különböző berendezések DICOM képei- nek egymásra vetítése) és digitális tomosynthesis (mechanikus rétegvizsgálat flat-panel detektorral) mozgásszervi alkalmazásait *Marnix van Holsbeeck* (Detroit, USA) előadásából ismerhettük meg.

Újdonság volt a történeti áttekintések blokk. A Skeletal Society of Radiology (SSR) *Kenneth Buckwalter* (Indianapolis, USA) bemutatásában, az International Skeletal Society (ISS) *Klaus Bohndorf* (Augsburg, Germany) előadásában hangzott el, az European Society of musculoSkeletal Radiology (ESSR) pedig *Remide Arkun* (Izmir, Turkey) feladata volt.

Az Amerikai Egyesült Államok mozgásszervi radiológiai kitekintését és jövőbeni várható fejlődési irányait *Jon Jacobson* (Ann Harbor, USA) vázolta fel. Hasonló témát európai szemmel *Phil Robinson* (Leeds, UK) dolgozott fel. Kimondottan a kutatásra és ennek jövőjére fókuszáló előadást *Christian Glaser* (Munich, Germany) és *Murali Sundaram* (Cleveland, USA) tartottak.

A sportsérülések képalkotó diagnosztikája minden évben külön blokkban szerepel és „Sport-Imaging” albizottsága is van az ESSR szervezetének. *Mario Padron* (Madrid, Spain) tartott bevezető előadást a csípő sportsérülések körélettani és képalkotó összefüggéseiről. Ezt követően a lágyéki eltérésekről *Phil O'Connor* (Leeds, UK) beszélt. A rectus femoris és iliopsoas eltéréseket a jövő évi ESSR kongresszus elnöke, *Anne Cotten* (Lille, France) mutatta be. A nagytoppor fájdalom szindrómákról az ISS jövő elnöke, *Javier Beltran* (New York, USA) tartott előadást. A gyermek- és ifjúkori avulziós törések és epiphysealis sérülések *David Wilson* (Oxford, UK) témája volt.

A labdajátékok sportsérüléseinek a futball és rugby vonatkozásait *Alberto Tagliafico* (Genoa, Italy) és *Gina Allen* (Birmingham, UK) előadásában, a tenisz és golfsérüléseket pedig *Nadja Saupe* (Zurich, Switzerland) és *Eugene McNally* (Oxford, UK) bemutatásában láthattuk. A hegymászók sérülései között egyre több a sziklamászók kézsérülése/türelőttese, és a sí sérülések meg snowboardsérülések is *Oliver Ertl* (Augsburg, Germany) és *Antonio Barile* (Valencia, Spain) témái voltak. A kerékpáros és evezős sérüléseket *Luca Sconfienza* (Genoa, Italy) és *Carlo Faletti* (Turin, Italy) ismertették. Szerepelt még a kosárlabda és röplabda is *Xavier Tomas* (Barcelona, Spain) és *Maryam Shahabpour* (Brussels, Belgium) előadásában.

Az ESSR mozgásszervi radiológiai diplomájával kezükben balról jobbra: *Mester Ádám* (Budapest), *Martina Lohman* (Helsinki, Finland), tőlük jobbra *Filip Vanhoenacker* (Antwerp, Belgium) az ESSR Diploma Bizottság elnöke, *Remide Arkun* (Izmir, Turkey) az ESSR elnöke, és *Carlo Martinoli* (Genova, Italy) a kongresszus elnöke.

Carlo Masciocchi (L'Aquila, Italy) az ESSR újonnan megválasztott elnöke a fekvő helyzetből tetszőleges fokban felállítható MRI berendezést mutatta be. A képen éppen a térdízületi vizsgálatokról beszél.

A Hamstring sérüléseket *David Connell* (London, UK) mutatta be. A femoralis és lateralis cutan neuropathiákkal *Gerd Bodner* (Gibraltar, UK) foglalkozott. A nervus ischiadicus és további csípőtáji neuropathiák *Zehava Rosenberg* (New York, USA) témái voltak. A heterotopias ossifikációkat *Alberto Vieira* (Porto, Portugal) tárgyalta.

A daganatokkal foglalkozó blokkban a csípőtájéki lágyrész tumorait és daganatokat utánzó eltéréseit *Remide Arkun* (Izmir, Turkey), a csont-daganatokat pedig *Hans Bloem* (Leiden, The Netherlands) adta elő. A radiofrekvenciás abláció már hagyományosnak mondható alkalmazását osteoid osteoma esetében *Francisco Aparisi* (Valencia, Spain) ismertette. A daganat áttétek újabb intervenció eljárásaival *Jean-Luc Drape* (Paris, France) és *Antoine Feydy* (Paris, France) foglalkoztak. Külön előadásban

A trauma és protézis továbbképző blokk előadói balról jobbra: Igor Boric (Zagreb, Croatia), Mara Epermane (Riga, Latvia), Carlo Martinoli (Genoa, Italy), Martina Lohman (Helsinki, Finland), Mester Ádám (Budapest), Wilfred Peh (Singapore, Singapore) és Antonello Leone (Rome, Italy)

Remide Arkun (Izmir, Turkey) átadta az elnöki láncot Carlo Masciocchi (L'Aquila, Italy) számára.

mutatta be az ultrahang vezérelt intervenciós eljárásokat Michel Court-Payen (Copenhagen, Denmark).

A lágyszöveti tumorok WHO klasszifikációját 2002 óta többször is változtatták. Ennek aktuális adaptációjáról Kai Vilanova (Girona, Spain) adott elő. A lágyszöveti sarcoma volt Klaus Wörtler (Munich, Germany) témája. A recidív sarcomákat Carla Van Rijswijk (Leiden, The Netherlands) tárgyalta. A synovialis sarcoma változatosságát Filip Vanhoenacker (Antwerp, Belgium) ismertette. A lágyszöveti sarcoma ultrahang diagnosztikájáról külön előadást tartott Jean-Luc Drape (Paris, France) és Henri Guerini (Paris, France).

Az osteoporosis minden kongresszuson különösen fontos helyet kap, most is szombat késő délelőtti időpontra került és sokan látogatták. A törések képalkotó eljárásainak korszerű multimodalitású képalkotó diagnosztikájának stratégiáját mutatta be az Osteoporosis Albizottság

elnöke Thomas M Link (Munich, Germany) a röntgenfelvételektől a CT, az MRI és DEXA összehasonlításában a vertebral fracture assessment (VFA) azaz csigolyatörési kockázatbecslés pontosságának jobbítását elérendő. Kitért persze a combnyakra is, hiszen a csípőízület volt a kongresszus főtémája. A DEXA és QCT összehasonlítására és kritikai elemzésére, korlátaira, valamint alkalmazhatóságukra vonatkozó új eredményeket Giuseppe Guglielmi (Foggia, Italy) mutatta be. A gyermekkori denzitometria bonyolult kérdéseiről és indikációjáról Judith E. Adams (Manchester, UK) tartott előadást.

A gyulladásszerű ízületi betegségek albizottság tagjai sajnos csak hiányosan vettek részt a kongresszuson, mert sajnálatos módon az EULAR (Európai reumatológiai kongresszus) időbeli ütközése akadályozta őket. A perifériás arthritis képalkotó diagnosztikájáról azonban Herwig Imhof (Vienna, Austria) a töle megszokott látványos előadást tartott. A reumatoid arthritis kvantitatív értékelési lehetőségeiről Andrew Grainger (Leeds, UK) és Franz Kainberger (Vienna, Austria) tartottak előadást. Az arthritis psoriatica témát Nathalie Boutry (Lille, France) tárgyalta. Az ultrahang-vezérelte intraarticularis injekciós technikákat Andrea S. Klauser (Innsbruck, Austria) mutatta be.

Egyéb fontos események is voltak. A kongresszus előtti napon Andrea S. Klauser (Innsbruck, Austria) elnökletével (külön díjas) ultrahang kurzuson lehetett részt venni. Ez a korábbi évek „teljes spektrumú” tanfolyamával szemben idén csak a csípőízületre vonatkozott. Az anatómiai előadás projektorral kivetített élő ultrahang vizsgálattal történt. Ezt követően kiscsoportokban (3–4 fő) 20 ultrahang berendezéssel és 20 oktatóval valóban sajátkezü (hands on workshop) vizsgálatokra volt lehetőség. Ezt követően ismét a tanteremben voltak tanulságos esetbemutatók, végül a patológiai és ultrahang összefüggések bemutatásai következtek.

Idén is volt kvízverseny, mely szokásos jó hangulatban zajlott és fontos tanulságokkal zárult.

A közgyűlésen ismét sor került az ESSR mozgásszervi radiológiai diplomák átadására. Az 5 éves képzési és gyakorlati, valamint tudományos követelményrendszer teljesítői között átvehette diplomáját Mester Ádám is.

A hagyományoknak megfelelően idén is a galavacsorán adta át Remide Arkun az elnöki nyakláncot az új elnöknek, Carlo Masciocchinak (L'Aquila, Italy). A leköszönő elnöknek még egy feladat jutott: ő tartotta a társaság új tiszteletbeli tagjának Alain Chevrotnak (Paris) a laudációját.

A kongresszus ideje alatt a könyves pultoknál nagy volt a forgalom, kedvezményes áron kínálták a legújabb radiológiai könyveket.

Végül, de nem utolsó sorban a jövő évi ESSR kongresszusról kell még megemlékezni. Ennek helyszíne Franciaországban lesz a gyönyörű Lille városában június 17–19-ig. Főtéma a boka és láb lesz. A világhálón elérhető már honlapjuk: <http://projects.semico.be/ESSR2010/>.

Mester Ádám dr.